

בש"פ 240/15 - משה ביטון נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 240/15

לפני: כבוד השופט צ' זילברטל

העורר: משה ביטון

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת בתיק מ"ת
28280-11-14 שניתנה ביום 23.12.2014 על ידי כב'
השופט ש' אטרש

תאריך הישיבה: כ"ט בטבת התשע"ה (20.1.2015)

בשם העורר: עו"ד א' מוסקוביץ
בשם המשיבה: עו"ד א' טישלר

החלטה

*

ערר לפי סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת (כבוד השופט ש' אטרש) מיום 23.12.2014 במ"ת עמוד 1

28280-11-14, להותיר את העורר במעצר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו בת"פ 28222-11-14.

האישום

1. ביום 13.11.2014 הוגש נגד העורר ונגד שבעה נאשמים נוספים כתב אישום המייחס להם עבירות סמים שונות. בד בבד עם הגשת כתב האישום, עתרה המשיבה למעצרים של שבעה מתוך הנאשמים, ובכללם העורר.

על-פי הנטען בכתב האישום, העורר, שניים מאחיו וקרוב משפחה נוסף (אשר נמנים על הנאשמים בתיק העיקרי, להלן: בני המשפחה) המתגוררים כולם במושב אביבים, קשרו קשר לבצע עסקאות ולסחור בסם מסוכן מסוג קנביס. לצורך כך, הם חברו יחד לחמישה עובדים תאילנדים המועסקים בחקלאות אצל אחד מבני המשפחה, לשם גידול הסם המסוכן, יצורו, הפקתו, הכנתו ומיצויו. בנוסף, חברו בני המשפחה ליתר הנאשמים לצורך מסחר והספקה של הסמים.

באישום הראשון נטען כי בני המשפחה גידלו שיחי מריחואנה רבים בחלקות חקלאיות שונות, הנחו את העובדים התאילנדים בנוגע לגידולים ופיקחו על פעולות המיון והאריזה. העורר מתואר כמי שסייע ברכישת קרח לצורך הליך המיצוי של הסם המסוכן, הביא עמו כמות גדולה של עלי מריחואנה, תיאם פגישות עם הנאשמים האחרים, וביצע עימם מיצוי של הסם המסוכן. בגין מעשים אלו הואשם העורר עם בני המשפחה האחרים בעבירות של ייצור, הכנה והפקה לפי סעיף 6 לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן: הפקודה) בצירוף סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); החזקת סם מסוכן שלא לשימוש עצמי בלבד לפי סעיף 7(א) + ג רישא לפקודה בצירוף סעיף 29 לחוק; וקשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק.

באישום השני מתואר העורר כמי שסיכם עם נאשמים נוספים בתיק העיקרי על ביצוע עסקאות למכירת סמים, וכמי שהעביר להם דוגמאות של סוגי הסמים. בין היתר נטען כי העורר היה מעורב במכירת קילוגרם סם לנאשם 7 תמורת 28,000 ש"ח. בגין מעשים אלו הואשם העורר עם בני המשפחה האחרים בעבירות של מסחר והספקה (מקרים רבים) לפי סעיפים 13 + 19א לפקודה בצירוף סעיף 29 לחוק; החזקת סם מסוכן שלא לשימוש עצמי בלבד לפי סעיף 7(א) + (ג) רישא לפקודה בצירוף סעיף 29 לחוק; החזקת כלים שלא לשימוש עצמי בלבד לפי סעיף 10 רישא לפקודה; קשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק.

ביום 22.10.2014 פשטה המשטרה על מקום מגוריהם של בני המשפחה במושב וכן פשטה במועד זה ובמועדים נוספים על חלקות חקלאיות הנמצאות בסמוך למושב אביבים, כפר שמאי ורמות נפתלי. במהלך פשיטת המשטרה נתפסו שיחי מריחואנה רבים בחלקות, שקים של מריחואנה בהליכי ייבוש, שקיות ארוזות של סם מיובש ומוכן למכירה, וכן סם מסוכן בתפזורת. סך הכל נתפסה כמות של למעלה מ-300 ק"ג נטו של הסם המסוכן. בנוסף, נתפסו במקום מגוריהם של בני המשפחה דליים, משקל דיגיטלי, רשתות ושקיות - שהם כלים אשר שימשו אותם להכנת הסם שלא לשימוש עצמי בלבד.

החלטת המעצר עד תום ההליכים

2. בא-כוח העורר הסכים לקיומן של ראיות לכאורה ולקיומה של עילת מעצר. לקראת הדיון בבקשת המעצר עד תום ההליכים, הורה בית המשפט על הגשת תסקירי מעצר בעניינם של בני המשפחה. שירות המבחן ערך תסקירים בהתאם, והמליץ על שחרורם לחלופת מעצר. יצוין כי ארבעת הנאשמים האחרים שוחררו בתנאים בהסכמה ומבלי שהוגשו בעניינם תסקירים.

תסקיר המעצר מיום 16.12.2014 בעניינו של העורר עמד על נסיבותיו האישיות, העריך את הסיכון הנשקף ממנו, והמליץ לשחררו לחלופת מעצר בבית אחותו בבת-ים.

התסקיר ציין כי העורר, בן 48, גרוש מזה 13 שנים ואב לצעירה בת 25. טרם מעצרו התגורר בבית אמו במושב אביבים ועבד בחקלאות. עוד צוין כי לחובתו של העורר מספר הרשעות קודמות בגין עבירות סמים ורכוש, האחרונה בשנת 2007 בגין עבירה של החזקת סם לצריכה עצמית שנעברה בשנת 2003. בשנה זו, 2003, נעברו על ידי העורר עבירות נוספות (בגין הורשע בשנת 2004), שכללו עבירות רכוש. העורר הורשע מספר פעמים בהחזקת סם לצריכה עצמית, אך בעבירה של סחר בסם הורשע לאחרונה בשנת 1994 בגין עבירה משנת 1992. במהלך השנים נדון העורר למספר עונשי מאסר בפועל לתקופה של תשע שנים במצטבר. למען שלמות התמונה יצוין כי בדצמבר 2014 הורשע העורר בעבירה של החזקת סם לצריכה עצמית שנעברה בשנת 2012. שירות המבחן ראה לציין כי "רב הנסתר על הגלוי" במידע שמסר העורר וקיים ספק האם דיין באמרו שלא השתמש בסמים בשנים האחרונות. שירות המבחן העריך כי קיים סיכון גבוה לפריצת גבולות על-ידי העורר, דבר המעורר ספק ביכולתו לשמור על תנאים מגבילים לאורך תקופה ממושכת ולהפיק תועלת מהתערבות גורמים מטפלים. עם זאת, קצינת המבחן העריכה, כי התגייסותם של המפקחים המוצעים (בני משפחה אחרים של העורר) יכולה להוות גורם מרתיע עבורו, ועל כן, כאמור, המליצה לשקול אפשרות לפיה העורר ישוחרר לחלופת המוצעת תוך חיזוקה באמצעות איזוק אלקטרוני והעמדתו בצו פיקוח מעצר של שירות המבחן למשך שישה חודשים.

על-אף ההמלצה הסופית של שירות המבחן, קבע בית משפט קמא כי עניינו של העורר אינו נמנה עם המקרים החריגים שבהם ניתן לשחרר לחלופת מעצר נאשם שהואשם בעבירות של סחר בסמים. בית המשפט הדגיש כי לחובת העורר עומדות 15 הרשעות קודמות בעבירות סמים ורכוש אותן ביצע בין השנים 1986-2003, כי הוטלו עליו מספר עונשי מאסר בפועל, וכי תלוי ועומד נגדו כתב אישום בגין עבירת סמים אחרת. נוכח נסיבות אלה נקבע כי העורר ממשיך בדרכו העבריינית.

כמו כן, צוין כי חלקו של העורר בביצוע העבירות הנדונות הוא מהותי ודומיננטי, וכי הוא היה "הרוח החיה" מאחורי ביצוע עסקאות הסמים. לבסוף, תוכנו של התסקיר בדבר הסיכון הגבוה לפריצת גבולות, ובדבר הקושי לשמור על תנאים מגבילים לאורך תקופה ממושכת ולהפיק תועלת מהתערבות גורמים מטפלים – עמד גם הוא כשיקול בהחלטת בית משפט קמא. בית המשפט ציין כי הוא אינו מקבל את הערכת שירות המבחן לפיה די בהתגייסות המפקחים המוצעים אשר תהווה גורם מרתיע ומפחית סיכון עבור העורר, וכי גישה כזו הייתה מובילה לשחרור נאשמים רבים אשר משפחתם הייתה מתחייבת לפקח עליהם.

על רקע נתונים אלו הורה בית משפט קמא על מעצרו של העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

נימוקי הערר

3. בהודעת הערר הזכיר בא-כוח העורר כי המלצתו של שירות המבחן הייתה לשחרר את העורר לחלופת מעצר, וכי בתסקיר נאמר שיש בכך כדי לאיין את המסוכנות הנשקפת ממנו. לדבריו, בית משפט קמא שגה כשלא נתן משקל מכריע להמלצה זו.

עוד הודגש כי העורר הופלה ביחס לשאר הנאשמים בתיק העיקרי, שכן המשיבה הסכימה לשחרורם של ארבעה מבין הנאשמים, ובית משפט קמא הורה על שחרורם של שלושת בני משפחתו של העורר, הנאשמים גם הם בתיק, לחלופת מעצר, על-אף שגם הם היו מצויים במרכז העשייה הפלילית. בהקשר זה נטען כי עברו הפלילי של העורר הוא שהוביל להחלטת בית המשפט בעניינו, המנוגדת להחלטתו ביחס לנאשמים האחרים, וכי החלטה זו שגויה שכן הסתבכותו האחרונה בפלילים של העורר הייתה בשנת 2003, לפני למעלה מעשור.

לבסוף נטען כי ההליכים בתיק צפויים להימשך זמן רב, וגם בשל כך יש לשחרר את העורר לחלופת המעצר המוצעת. בהקשר זה צוין כי חלופת המעצר המוצעת מרוחקת מאוד קילומטרים ממקום ביצוע העבירות המיוחסות לעורר, וכי הוצעו שלושה מפקחים שנמצאו ראויים ומתאימים לפיקוח. תסקיר המבחן המליץ גם על איזוק אלקטרוני ועל העמדת העורר לפיקוח מעצר למשך שישה חודשים – וגם באלו יש לסייע בהפחתת מסוכנותו של העורר.

עמדת המשיבה

4. המשיבה מבססת את עמדתה על החלטת בית המשפט המחוזי ומצביעה על שלוש אבחנות בין העורר לבין בני המשפחה ששחררו – האחת, לעורר עבר פלילי משמעותי ומכביד והוא ריצה בעבר עונשי מאסר ממשיים ולבני המשפחה עבר נקי וזה להם מעצרו הראשון; השנייה, הערכת שירות המבחן היתה כי לגבי העורר קיים סיכון גבוה לפריצת גבולות, בעוד שההערכה לגבי בני המשפחה היתה מתונה יותר; השלישית, חלקו של העורר במעשים המפורטים בכתב האישום היה דומיננטי ורב יותר מחלקם של בני המשפחה.

דיון והכרעה

5. לאחר עיון בטיעוני הצדדים, ולא בלי התלבטות, החלטתי לקבל את הערר. אכן, אין לקבל את טיעון העורר לפיו אך מחמת אפליה בינו לבין בני המשפחה ששחררו דינו להשתחרר אף הוא. קיימים הבדלים ממשיים בינו לבין בני המשפחה, כפי שציין בית משפט קמא וכפי שנטען על-ידי המשיבה. הבדלים אלה אכן מחייבים התייחסות שונה לעורר.

ואולם, סבורני, נוכח האמור בתסקיר המעצר, כי ניתן להפיג את מסוכנות העורר, שאיני מקל בה ראש, על-ידי קביעת תנאי שחרור הדוקים. זאת ועוד – לכאורה אין מדובר במי שנטוע בעולם הסחר בסמים: העבירות בוצעו בזיקה לגידולים שנעשו בשדות המשפחה (ובכך אין עניינו של העורר שונה מזה של אחיו ששחררו) כך שהרחקתו מהמקום עשויה להקלות ממסוכנותו, ומעורבותו הקודמת של העורר בסחר בסם היתה לפני זמן רב מאוד, בשנת 1992. אוסיף כי עברו של העורר אכן מכביד ומעורר חשש, וגם שיתוף הפעולה שלו עם שירות המבחן לא היה מלא, אך העבירה האחרונה שבגינה הורשע ושאונה שימוש עצמי בסם נעברה לפני זמן רב יחסית, בשנת 2003. לכל זאת נוספת האפשרות שמשפטו של העורר יימשך זמן ממושך נוכח מספר הנאשמים בכתב האישום ומספרם הגדול של עדי התביעה. יש גם משקל להמלצת שירות המבחן, שניתנה תוך מודעות לבעייתיות שבה, ובעיקר לטיב החלופה המוצעת. כידוע,

מצוות המחוקק היא שלא יעצר אדם אם ניתן להשיג את מטרת המעצר באמצעות תנאי שחרור שפגיעתם בנאשם חמורה פחות. כאמור, מדובר בחלופה סבירה, שריחוקה הגיאוגרפי ממקום ביצוע העבירות המיוחסות לעורר הוא בעל משמעות במקרה זה. אין אינדיקציה שהמשיב מקושר למקורות אספקת סמים ושכוחו להמשיך ולעבור עבירות גם בתנאי מעצר בית מלא. אכן, לכלל שלפיו דין מי שהואשם בעבירות של סחר והפצת סם להיעצר, יש חריגים ואין זה כלל הרמטי, ובלבד שתימצא חלופה ראויה (השוו למקרה דומה בבש"פ 184/12 מדינת ישראל נ' אטיאס (12.1.2012)). העובדה שהמסוכנות הנשקפת מהעורר גבוהה מזו של אחיו תבוא לידי ביטוי בקביעת ערבויות גבוהות יותר כתנאי לשחרור.

6. אשר על כן הערר מתקבל. ניתן לשחרר את העורר בתנאים הבאים:

א. העורר ישהה במעצר בית מלא בביתה של אחותו הגב' יוני חדד בבת-ים בפיקוחם לסירוגין של הגב' יוני חדד, מר מאור חדד והגב' שרית סופר (מפקחים אלה התייצבו בפני בית המשפט המחוזי ביום 17.12.2014 והצהירו שהם מבינים את המוטל עליהם ואת התוצאות שעלולות להתלוות להפרת תנאי השחרור). העורר לא יהיה רשאי לצאת מבית אחותו אלא לשם התייצבות לדיונים במשפטו, לפי הוראת שירות המבחן לשם מסירת בדיקות שתן או מפגשים עם קצין מבחן, או אם תתקבל הסכמת בא-כוח המאשימה מראש ובכתב. העורר ימסור לבית המשפט המחוזי, באמצעות בא-כוחו, את כתובת המגורים המלאה של מקום מעצר הבית ומספר הטלפון במקום.

ב. העורר יהיה נתון לאיזוק אלקטרוני.

ג. יופקד סך 50,000 ש"ח במזומן או בערבות בנקאית.

ד. העורר וכל אחד מהמפקחים הנ"ל יחתמו על ערבות בסך 35,000 ש"ח.

ה. העורר יפקיד דרכון (ככל שהוא מחזיק בו). ניתן צו עיכוב יציאה מהארץ.

ו. על פי המלצת שירות המבחן, ניתן בזאת צו פיקוח מעצר של שירות המבחן לתקופה של שישה חודשים מיום השחרור, במסגרתו יהיה העורר במעקב וימסור בדיקות שתן לאיתור שרידי סמים.

ז. השחרור יתבצע רק לאחר השלמת התקנת האיזוק האלקטרוני וייעשה במזכירות בית המשפט המחוזי בנצרת לאחר שזו תוודא קיום כל התנאים לשחרור, לרבות התקנת האיזוק האלקטרוני, הפקדת הערובה, החתימה על הערבויות ומסירת כתובת מקום מעצר הבית ומספר הטלפון במקום. ככל שיהיה צורך ליתן החלטה משלימה בנוגע ליישום החלטה זו – ידון בכך בית המשפט המחוזי בנצרת.

ניתנה ביום, כ"ט בטבת התשע"ה (20.1.2015).

תוקנה היום, ב' בשבט התשע"ה (22.1.2015).

ש ו פ ט
